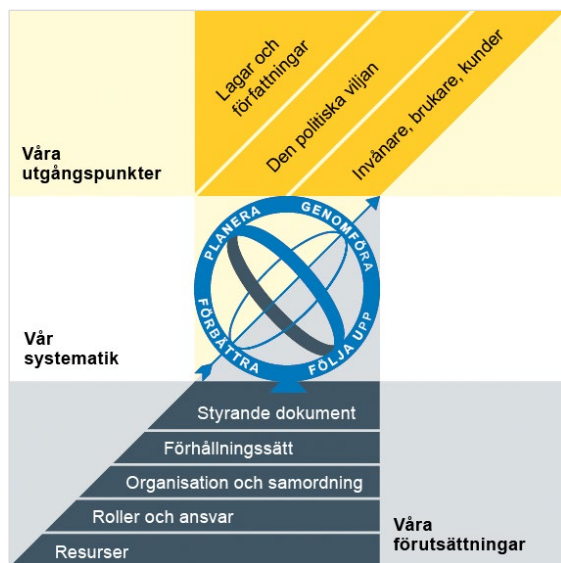

Göteborgs Stads styrsystem

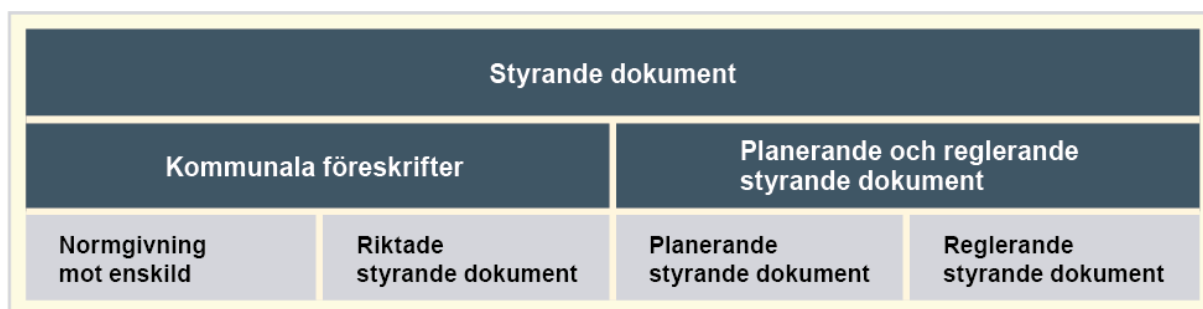
Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Berörda nämnder och styrelser, se sidan 3	Diarienummer: 0632/19 (0110/21)	Datum och paragraf för beslutet: 2021-05-20 § 21
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2021–2024	Senast reviderad: 2022-02-04	Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret, Avdelningschef Beslutsunderlag och utredning

Bilagor:

Bilaga 1. Förklaring av begrepp, Bilaga 2. Relaterade styrande dokument, Bilaga 3. Indikatorer

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen	4
Giltighetstid	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	5
Uppföljning av denna plan	6
Planen	7
Handlingsplanens förutsättningar	7
Övergripande målsättning	7
Agenda 2030	8
Mobilitet	8
Bostäder	12
Social delaktighet och inkludering	15
Stadsmiljö och stadsutveckling	18
Samhällsstöd och service	19
Information och kommunikation	20
Förklaring av begrepp	22
Relaterade styrande dokument	24
Indikatorer	26
Referenser	27

Inledning

Syftet med denna plan

Handlingsplanen är resultatet av kommunstyrelsens beslut 2019-06-12 § 498 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en strategisk plan med utgångspunkt från den basutvärdering som Åldersvänliga Göteborg tidigare tagit fram. Kommunstyrelsen beslutade att planen ska tas fram i enlighet med Världshälsoorganisationens (WHO:s) koncept för åldersvänliga städer. Planen ska tas fram i samarbete med berörda förvaltningar och bolag.

Syftet med handlingsplanen är att möjliggöra att staden blir en bättre plats att åldras i med hjälp av utvalda aktiviteter som beskrivs i handlingsplanen. Aktiviteterna är tidsatta och har en tydlig ansvarsfördelning vad gäller genomförande och uppföljning. Åldersvänliga Göteborgs handlingsplan är ett stadenövergripande styrdokument och är stadens svar utifrån det tillvägagångssätt WHO förordar.

Vem omfattas av planen

Handlingsplanen gäller för fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, trafiknämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, äldre samt vård och omsorgsnämnden, idrott- och föreningsnämnden, nämnden för intraservice, Förvaltnings AB Framtiden, Boplats Göteborg AB, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst.

Giltighetstid

Handlingsplanen gäller för perioden 2021–2024.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2014-04-30 § 332 att Göteborgs Stad skulle ansöka om medlemskap i WHO:s globala nätverk Age-friendly Cities and Communities (AFCC). Nätverket initierades 2010 med anledning av de två världsomfattande trenderna: en åldrande befolkning och ökad urbanisering. Syftet med medlemskapet är att göra Göteborg till en bättre plats att åldras på. Göteborgs Stads medlemskap är översatt till Åldersvänliga Göteborg. Kommunstyrelsen beslutade 2016-11-23 § 717 om positionspapper och arbetsplan för Åldersvänliga Göteborg. 2019-06-12 § 498 antecknade kommunstyrelsen redovisningen av pågående arbete samt beslutat att ge stadsledningskontoret i uppdrag att i samarbete med berörda aktörer ta fram en strategisk plan utifrån basutvärderingen.

Alla medlemsstäder åtar sig att arbeta efter ett specifikt tillvägagångssätt som finns beskrivet i WHO:s dokument: Creating age-friendly environments in Europe: A tool for

local policy-makers and planners. Den åldersvänliga arbetsprocessen kan beskrivas in i fyra olika faser:

1. Engagera äldre och skapa förståelse genom att ta fram en basutvärdering om äldres behov, erfarenheter och synpunkter om stadens åldersvänlighet.
2. Ta fram en handlingsplan med åtgärder och indikatorer utifrån basutvärderingen, i bred och tvärssektoriell samverkan.
3. Agera och implementeras handlingsplanen.
4. Följa upp och utvärdera.

I alla faser ska seniorer vara delaktiga. Inom ramen för basutvärderingen har 630 äldre personer på olika sätt bidragit med att beskriva sina behov och lämna synpunkter. De äldre har olika bakgrund vad gäller kön, funktionsvariationer, socioekonomi, erfarenheter och ålder från hela Göteborg och på så vis har utvärderingen kunnat skapa en mångfacetterad bild av befintliga behov och erfarenheter. I arbetet att ta fram handlingsplanen och välja aktiviteter har en heterogen grupp seniorer mellan 70–91 år deltagit i processen.

De berörda förvaltningar och bolag som har deltagit i arbetet är: fastighetskontoret, demokrati och medborgarservice, kulturförvaltningen, park- och naturförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, stadsdelsförvaltningarna, trafikkontoret och Förvaltnings AB Framtiden.

Koppling till andra styrande dokument

Aktuell lagstiftning

Handlingsplanen har tydlig koppling till Socialtjänstlagen 3 kap. paragraf 2 § om socialnämndens medverkan i samhällsplanering och ska ta initiativ till och bevaka att aktiviteter vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för äldre

Stadenövergripande dokument

Planen har tydliga kopplingar till eller tangerar en rad befintliga planerade och reglerande styrande dokument inom flera områden. Det finns en sammanställning av koppling till styrande dokument i bilaga 2. Exempel på styrande dokument: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, Göteborgs Stads program för en jämlik stad och Göteborgs Stads kulturprogram.

Stödjande dokument

Följande dokument finns som stöd för att genomföra och följa upp aktiviteterna i planen:

Basutvärderingen: Nulägesbeskrivning av seniorers behov, erfarenheter och synpunkter om åldersvänligheten i Göteborg. KS 2019-06-12 § 498.

WHO (2017) Age-friendly environments in Europe: A handbook of domains for policy action.

WHO (2016) Creating age-friendly environments in Europe: A tool for local policy-makers and planners.

WHO (2015) Measuring the Age-friendliness of cities: A guide to using core indicators.

Uppföljning av denna plan

Stadsledningskontoret genom Göteborgs Stads äldreombudsman ansvarar för att följa upp handlingsplanen genom indikatorer kopplade till befintliga kvantitativa källor. Det finns en sammanställning av indikatorerna i bilaga 3. Indikatorerna är på samhällsnivå och avser att mäta målbild till de olika fokusområdena. De förvaltningar och bolag som har gemensamt ansvar för aktiviteterna ska aktivt samverka med stadsledningskontoret i uppföljningen och utvärderingen.

I enlighet med den beskrivna åldersvänliga arbetsprocessen av WHO ska seniorer och civilsamhälle vara delaktiga i uppföljning och utvärderingen av handlingsplanen. Det innebär ett nära samarbete tillsammans med framtidsutvecklare och civilsamhälle i att följa och utvärdera resultatet av aktiviteterna med olika metoder beroende på aktivitetens syfte. För uppföljning och utvärdering av planen ska samverka med universitet och högskolor aktivt undersökas.

Uppföljning sker efter två år för att följa status av genomförandet av handlingsplanen. 2024 kommer att fokusera på utvärdering av genomförande, effekt och analys för att ge vägledning till det fortsatta arbetet med åldersvänlig stad. Utvärderingen sker i nära samarbete med framtidsutvecklare samt civilsamhälle. Utvärderingen bör ge ett underlag till nästa basutvärdering och nulägesrapport av åldersvänligheten i Göteborg. Utifrån underlaget tas sedan beslut om behovet av en reviderad plan.

Planen

Handlingsplanens förutsättningar

Äldres deltagande är en förutsättning för arbetet med en åldersvänlig stad. Det är äldre personer som har kunskap om hur staden kan bli en bättre plats att åldras på. Deras delaktighet är både målet med åldersvänliga miljöer och en viktig del i processen att skapa dessa miljöer. För att uppnå den övergripande målsättningen och målbilderna i handlingsplanen behöver nämnder och styrelser aktivt söka samverkan internt och externt med varandra samt involvera äldre personer. I och med att handlingsplanen identifierar nämnder och styrelser som behöver samverka har en samverkansform påbörjats och denna behöver förädlas och formaliseras. Därmed finns det beskrivet samverkansformer för att skapa förutsättningar i genomförandet av de behovsbaserade aktiviteterna mellan de huvudansvariga och samverkande ansvariga nämnderna och bolagen. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden agerar facilitator för samverkan mellan förvaltningar, bolag, civilsamhälle och seniorer.

Övergripande målsättning

Göteborgs Stad har inkluderande och tillgängliga miljöer som främjar hälsa, delaktighet och trygghet för alla med livskvalitet hela livet.

WHO har tillsammans med forskare och äldre personer definierat olika fokusområden som är viktiga för att skapa en åldersvänlig stad. Fokusområdena har påverkan på seniorers livsvillkor och förutsättningar till god hälsa, delaktighet och trygghet. De sex olika fokusområdena för Åldersvänliga Göteborg är: Stadsmiljö, Mobilitet, Bostäder, Social delaktighet och inkludering, Samhällsstöd och service samt Information och kommunikation. Det utgör en del av stadens övergripande arbete med definierade utvecklingsområden i behov av samverkan. Utifrån den övergripande målsättningen har varje fokusområde en konkretiserad målbild med tillhörande aktiviteter.

Arbetet med åldersvänliga städer är en strukturell fråga som berör samtliga fokusområden. Handlingsplanen har tre prioriterade fokusområden som innehåller flest aktiviteter i handlingsplanen.

1. Mobilitet
2. Bostäder
3. Social delaktighet och inkludering

De tre områdena har prioriterats eftersom de flesta synpunkter som har samlats in från seniorer i Göteborg har rört dessa.

Agenda 2030

Åldersvänliga Göteborgs prioriterade fokusområden har särskild koppling till två av FN:s sjutton globala hållbarhetsmål i Agenda 2030; mål 10 minska ojämlikhet och mål 11 hållbara städer och samhällen. Fokusområdet Social delaktighet och inkludering har koppling till mål 10 och där hänsyn har tagits till att verka för ett samhälle där ingen lämnas utanför och främja inkludering, säkerställa lika rättigheter för alla och utrota diskriminering. I

Åldersvänliga Göteborg finns ett särskilt fokus på att minska ålderism och åldersdiskriminering.

Fokusområdena mobilitet och bostäder följer mål 11 i att tillhandahålla säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla, verka för inkluderande och hållbar planering, samt tillgång av bostäder.

Mobilitet

Målbild:

Göteborgs Stad utvecklar och förvaltar goda stadsmiljöer, hållbar infrastruktur och transportservice utifrån universell utformning som möjliggör att människor kan upprätthålla sin rörlighet, självständighet och delaktighet i staden.

Beskrivning av fokusområde:

Mobilitet är ett av de tre viktigaste fokusområdena för seniorer. Det handlar om individers möjligheter att förflytta sig i staden. Hur vi som människor rör oss påverkar hälsa, livskvalitet och självständighet. Betydelsen av att tillgodose möjligheterna till rörelse ökar förutsättningarna för att bibehålla sin mobilitet, rörelseförmåga och hälsa såväl som att vara socialt delaktig. Det påverkar också en persons möjlighet att kunna ta del av samhällslivet, till exempel som kultur, service och hälso- och vårdtjänster samt att kunna bidra i samhället. Att varje enskild person själv kan välja när de vill ta sig runt till fots, med cykel, rollator, rullstol eller kollektivtrafik ökar hälsan.

De utvalda aktiviteterna:

Aktivitet 1.1: Bättre förutsättningar för samspel mellan fotgängare och cyklister

Varför: Många äldre upplever en otrygghet när cykel och gång delar samma fysiska yta och där höga hastigheter gör det svårare för en del personer att hinna uppfatta situationen. Studier visar att det sker relativt få kollisionsolyckor mellan fotgängare och cyklister, men att äldre är överrepresenterade i kollisionsolyckorna. Dessutom skadar sig äldre värre. Samtidigt finns det ett generellt behov av ökad förståelse och samspel mellan fotgängare och cyklister.

Vad: Trafiknämndens systematiska arbete med att separera cykel- och gångbanor behöver utvecklas och öka i omfattning. En genomgående analys behövs för att fördela arbetet jämlikt över staden.

Samverkan: Trafiknämnden ska ta fram principer för hur man ska utforma och skapa tillräckligt mycket utrymme för goda separeringar mellan cyklister och fotgängare, på sträcka och i korsningar. Principerna behöver sedan testas och utvärderas i samverkan med äldre samt vård- och omsorgsnämnden, fastighetsnämnden och civilsamhälle.

Aktivitet	Ansvar	När
Utveckla och öka arbetet med att separera cykel- och gångbanor	Huvudansvarig: trafiknämnden Samverkande ansvariga: fastighetsnämnden, äldre – samt vård och omsorg	Senast genomfört 2022

Aktivitet 1.2: Seniorer inventerar var nya bänkar behövs

Varför: Bänkar och sittplatser strategiskt placerade i det offentliga rummet är av stor betydelse och förlänger utevistelsen och möjligheten att ta sig längre sträckor till fots för äldre personer.

Vad: Seniorer inventerar bänkar längs stråk på mark som ägs av trafiknämnden och park- och naturnämnden. Inventeringen används vid utplacering av nya bänkar.

Samverkan: Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att samarbeta med seniorer och olika föreningar såsom pensionärsorganisationer, hbtq-organisationer i att utföra inventering av bänkar. Trafiknämnden och park- och naturnämnden ansvarar för att använda resultatet vid utplacering av ny lämpliga bänkar.

Aktivitet	Ansvar	När
Seniorernas inventering ska användas vid placering av nya bänkar	Huvudansvarig: äldre samt vård- och omsorgsnämnden Samverkande ansvariga: trafiknämnden, park- och naturnämnden	Senast genomfört 2023

Aktivitet 1.3: Samverkan med seniorer för att förbättra vinterväghållningen

Varför: Seniorer beskriver att i en åldersvänlig stad är det lätt att ta sig fram till fots med eller utan gånghjälpmedel. För att bibehålla sin rörlighet och minska risken för fallolyckor behöver gångbanor vara jämna och ha väl hanterad vinterväghållning. På grund av den överhängande risken för fallolyckor leder till att en del seniorer inte väljer att gå ut när vinterväghållningen inte sköts ordentligt. Många seniorer väljer att promenera på välskötta cykelstråk på grund av bristande vinterväghållning på gångbanor. Därmed är det särskilt väsentligt med gångstråk som är välunderhållna.

Vad: Samverka med seniorer för att förbättra vinterväghållningen.

Samverkan: För att säkerställa och fördjupa kunskapen om välhanterad vinterväghållning har trafiknämnden huvudansvaret att samverka med seniorer från alla områden i staden. Samverkan med äldre samt vård- och omsorgsnämnden sker för att säkerställa kontaktytor till framtidsutvecklare och de olika pensionärsorganisationerna. Socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst ska involveras för att ta tillvara lokala kunskaper och erfarenheter.

Aktivitet	Ansvar	När
Samverka med seniorer för att förbättra vinterväghållningen	Huvudansvarig: trafiknämnden Samverkande ansvariga: park- och naturnämnden, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst. äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Aktivitet 1.4: Öka tillgängligheten på bytespunkter och hållplatser för att underlätta för seniorer att använda kollektivtrafik

Varför: Att seniorer kan använda kollektivtrafiken är viktigt för både självständighet och ett fungerande vardagsliv. Det finns behov av bättre orienteringsbarhet och tillgänglighet vid kollektivtrafikens bytespunkter för att öka användning, trygghet och tillgänglighet för alla oavsett funktionsnedsättning, ålder, etnicitet, religion eller trosuppfattning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexualitet och socioekonomi.

Vad: Öka tillgängligheten på bytespunkter för att öka seniorers användning av kollektivtrafik utifrån universell utformning. Detta ska ske genom ökad samverkan mellan berörda parter samt seniorer och att lyfta in seniorperspektivet i pågående processer.

Samverkan: Samverkan ska ske mellan föreslagna parter nedan och seniorperspektivet lyftas inom det pågående arbetet med utredningar om bytespunkter identifierade i Handlingsplan 2020–2024 för att nå Målbild Koll2035 och VGR:s strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor. Samverkan bör ske mellan trafiknämnden, Västtrafik, nämnden för äldre samt vård- och omsorg, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och nämnden för funktionsstöd. Trafiknämnden har huvudansvaret för att möjliggöra ökad samverkan och agera som arena för en fungerande samverkan mellan aktörerna.

Samverkan handlar om att lyfta seniorperspektivet exempelvis i planerade konkreta fysiska projekt, framtagandet av riktlinjer och direktiv för utredningar inom handlingsplanerna 2020–2024 för Koll2035 som berör ökad tillgänglighet, trygghet och användning av bytespunkter. Samverkan med nämnden äldre samt vård- och omsorg tillgodoser möjligheten att till kunskapsutbyte samt att ta tillvara äldre personers resurser, kunskaper och erfarenheter för att uppfylla målet om kollektivtrafik för alla resenärer.

Aktivitet	Ansvar	När
Öka tillgängligheten på bytespunkter och hållplatser för att öka seniorers användning av kollektivtrafik. Detta ska ske genom samverkan och genom att lyfta in seniorperspektivet i pågående processer.	Huvudansvarig: trafiknämnden Samverkande ansvariga: fastighetsnämnden äldre samt vård- och omsorgsnämnden, byggnadsnämnden, nämnden för funktionsstöd, Västtrafik	Kontinuerligt under planperioden

Aktivitet 1.5: Skapa mer plats för fotgängare tillsammans med seniorer

Varför: Ett av de mest vanliga sätten att röra på sig som senior är till fots. Seniorer beskriver att en åldersvänlig stad är en gånvänlig stad med många goda promenadmöjligheter. Att det finns gångbanor som är användbara och som inbjuder till rörelse är viktigt för att äldre personer ska bibehålla sin rörlighet samtidigt som det kan bidra till ökad hälsa och trygghet.

Vad: Använd och ta tillvara seniorers resurser och kunskaper i stadens satsningar i att förhöja kvaliteten och användarvänligheten för fotgängare.

Samverkan: I staden finns det ett pågående arbete om förhöjda fotgängarsatsningar och att förbättra tillgängligheten på stadens gångbanor och gator. I detta arbete ska trafiknämnden tillsammans med äldre samt vård- och omsorgsnämnden samverka för att ta tillvara äldres kunskaper, erfarenheter och behov i frågan. Kunskaper från personer med funktionsnedsättning och det lokala perspektivet ska tas tillvara genom samverkan med nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst. Samverkan kan exempelvis leda till förbättrade utformningsprinciper, fler fångande behov samt påverka vilka åtgärder som ska prioriteras.

Aktivitet	Ansvar	När
Använd och ta tillvara seniorers resurser och kunskaper i stadens satsningar i att förhöja kvaliteten och användarvänligheten för fotgängare	Huvudansvarig: trafiknämnden Samverkande ansvariga: äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Bostäder

Målbild:

Göteborgs seniorer har tillgång till tillgängliga, trygga och ekonomiskt överkomliga bostäder och boendemiljöer som är anpassade efter seniorers mångfacetterade behov.

Beskrivning av fokusområde:

Bostäder är ett av de tre prioriterade fokusområdena för seniorer. Bostaden och boendemiljön är den viktigaste platsen för många seniorer. Äldre personer spenderar den största delen av sin tid i sin närmiljö. Hur staden gestaltar, utformar, lokaliserar, planerar och renoverar bostäder och boendemiljöer skapar förutsättningar för olika livsvillkor för personer att kunna delta och bidra i samhället. En tillgänglig och ekonomiskt överkomlig bostad i en miljö där seniorer har nära till kommunikationer, vardagsservice, sociala kontakter och grönska är av högsta prioritet för att uppnå en god hälsa.

De utvalda aktiviteterna:

Aktivitet 2.1: Utveckla befintlig modell för trygghetsboende som främjar generationsmöten

Varför: Seniorer uttrycker ett behov av att känna gemenskap och tillhörighet med grannar i sitt närområde. Detta kan vara ett sätt att minska både ensamheten och ålderssegregationen i staden och erbjuda olika typer av sätt att bo med gemenskap och trygghet.

Vad: Utveckla befintlig modell och arbetsätt för trygghetsboende för att främja generationsmöten mellan seniorer och exempelvis studenter, och nyanlända med olika åldrar och bakgrunder.

Samverkan: Fastighetsnämnden har huvudansvaret för aktiviteten. Samverkan sker med äldre samt vård- och omsorgsnämnden för att tillvarata erfarenheter och kunskaperna om hur generationsmöten förväntas ske samt hur de kan upprättas över tid. Inspiration och lärdomar kan hämtas från föreningarna BoIhop och HBTQbo samt liknande boendekoncept i Helsingborg, Holland och ”Mehrgenerationenhaus” i Tyskland.

Fastighetsnämnden kan samarbeta med Förvaltnings AB Framtiden, SGS Studentbostäder och Boplats Göteborg AB för att sätta relevanta villkor för vem som kan söka lägenheterna för att nå ändamålet.

Aktivitet	Ansvar	När
Utveckla befintlig modell för trygghetsboende som främjar generationsmöten och inrätta minst ett	Huvudansvarig: fastighetsnämnden Samverkande ansvariga: Förvaltnings AB Framtiden, Boplats Göteborg AB, äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Senast genomfört 2023

Aktivitet 2.2: Underlätta nybyggnation av bostäder för seniorer som är ekonomiskt överkomliga

Varför: Med en åldrande befolkning behöver Göteborgs Stad öka möjligheten till kvarboende i fysiskt tillgängliga bostäder i närmiljön. Idag bor många seniorer i fysiskt otillgängliga bostäder och boendemiljöer samtidigt som många inte har råd att bo i nyproducerade hyresrätter och bostadsrätter trots behov av en mer tillgänglig bostad.

Fysiskt tillgängliga och ekonomiskt överkomliga bostäder är särskilt viktigt för äldre kvinnor som ofta har sämre ekonomiska förutsättningar. Kvinnors åldrande leder ofta till tidigare funktionsnedsättningar tillsammans med högre livslängd jämfört med män. Det innebär för kvinnor flera år med ökade behov och svag ekonomi.

Vad: Underlätta nybyggnation av fysiskt tillgängliga bostäder för seniorer som är ekonomiskt överkomliga över hela staden.

Samverkan: Fastighetsnämnden har huvudansvaret att driva aktiviteten att underlätta nybyggnation av ekonomiskt överkomliga bostäder för seniorer. Bostäderna ska bestå av olika upplåtelseformer såsom hyresrätter och bostadsrätter samt olika bostadstyper såsom trygghetsbostäder, gemenskapsboende och kollektivhus. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst behöver inkluderas i processen för att tillgodose de lokala behoven i Göteborg.

Aktivitet	Ansvar	När
Underlätta nybyggnation av bostäder för seniorer som är fysiskt tillgängliga och ekonomiskt överkomliga över hela staden	Huvudansvarig: fastighetsnämnden Samverkande ansvariga: Förvaltnings AB Framtiden, äldre samt vård- och omsorg, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Aktivitet 2.3: Satsning för att hjälpa seniorer som vill flytta till mer ändamålsenliga bostäder

Varför: Många seniorer bor i bostäder som inte motsvarar deras behov och har låg kännedom om boendialternativ, bostadstillägg och bostadsanpassning. Idag agerar många seniorer för sent i frågan om att flytta till en behovsanpassad bostad vilket medför att det blir svårare att flytta på grund nedsatta funktioner och ork. Det är fördelaktigt både för individ och samhälle om fler äldre kan klara sig själva längre i en tillgänglig bostad.

Vad: Satsning för att hjälpa seniorer och personer med funktionsnedsättning som vill flytta till mer ändamålsenliga bostäder.

Samverkan: Boplats Göteborg AB har huvudansvaret att driva samverkan med fastighetsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden,

den privata bostadsmarknaden och relevanta aktörer i civilsamhället för att genomföra aktiviteten tillsammans.

Aktivitet	Ansvar	När
Genomföra satsning för att hjälpa seniorer och personer med funktionsnedsättning som vill flytta till mer ändamålsenliga bostäder	Huvudansvarig: Boplats Göteborg AB Samverkande ansvariga: Förvaltnings AB Framtiden, fastighetsnämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Senast genomfört 2023

Aktivitet 2.4: Särskild rådgivning till seniorer som funderar på att byta bostad

Varför: Det finns ett behov av oberoende och pålitlig rådgivning när seniorer funderar på att byta till en mer ändamålsenlig bostad. Flera seniorer har uttryckt att det upplevs svårt, krångligt och energikrävande att byta bostad.

Vad: Seniorer behöver pålitlig rådgivning och hjälp med att byta bostad. **Samverkan:** Nämnden för demokrati och medborgarservice ansvarar och samarbetar tillsammans med Boplats Göteborg AB för att erbjuda särskild rådgivning till seniorer

som funderar på att byta bostad. Nämnden för demokrati och medborgarservice genom Budget- och skuldrådgivningen hjälpa seniorer att visualisera kostnader och lägga upp en budget i samband med funderingar på att byta bostad. Konsumentrådgivningen kan erbjuda vägledning avtalsrättsliga delar gällande flyttfirma och flyttstädning. Boplats Göteborg AB har ansvar för att ge information om hyresmarknaden. Samverkan sker med äldre samt vård- och omsorgsnämnden och pensionärsföreningarna för att ta tillvara på värdefulla kunskaper om kommunikationskanaler och på bästa sätt att marknadsföra tjänsten. Aktiviteten ska samverkas med aktivitet 2.3.

Aktivitet	Ansvar	När
Erbjuda rådgivning till seniorer som vill byta bostad	Huvudansvarig: nämnden för demokrati och medborgarservice Samverkande ansvariga: Boplats Göteborg AB, äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Senast genomfört 2022

Aktivitet 2.5: Koncept för att öka sociala kontakter och trygghet i boendemiljön

Varför: Äldre har behov av att få nya sociala kontakter och känna gemenskap i boendemiljön. Att ha samtalskontakt med grannar kan öka trygghet, välbefinnande och individens hälsa.

Vad: Utveckla ett koncept där grannar uppmanas att heja på och umgås med varandra en dag om året genom olika aktiviteter inomhus och utomhus.

Samverkan: Förvaltnings AB Framtiden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden har ansvar att tillsammans utveckla konceptet. Den lokala kunskapen i att arrangera gemenskapsdagar kan på detta sätt tas tillvara och utvecklas. Samverkan sker internt och externt med exempelvis seniorer, föreningar, privata fastighetsägare och näringsliv.

Aktivitet	Ansvar	När
Ta fram koncept och genomföra aktiviteter en dag om året	Huvudansvarig: Förvaltnings AB Framtiden Samverkande ansvarig: äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Social delaktighet och inkludering

Målbild: Göteborgs Stad har socialt inkluderande miljöer och verksamheter som främjar delaktighet, tar tillvara på äldres resurser och engagemang samt uppmuntrar äldre att gå ut och delta i sociala nätverk.

Beskrivning av fokusområde:

Fokusområdet Social delaktighet och inkludering belyser behoven av att kunna delta i sociala, kulturella, politiska och religiösa aktiviteter, känna gemenskap och ha sociala interaktioner med andra i sin närmiljö och i samhället för att bibehålla en god hälsa. Det handlar både om organiserade aktiviteter på mötesplatser och informella sociala strukturer som möten med grannar, familj och vänner. Möten ger förutsättningar för att använda sin kompetens, kunskap, känna respekt, bygga självförtroende och nära relationer inom och över generationer. Bristen på sociala relationer och ofrivillig ensamhet kan enligt WHO jämföras med hälsoriskerna med rökning, fetma och fysisk inaktivitet (2017: 55). Området belyser vikten av att ta tillvara på äldres olika resurser och engagemang. Samt att arbeta för att minska ålderism och åldersdiskriminering som kan ge upphov till skadliga konsekvenser på hälsa och livskvalitet. Ett sätt att motverka och minska ålderism i samhället är att medvetet bredda bilden av äldre personer och vad åldrandet kan innebära genom att låta olika berättelser få komma fram.

I arbetet för en åldersvänlig stad är det viktigt att förstärka synen att seniorer är en samhällsdeltagare som har resurser, kunskaper, engagemang, kreativitet, idéer, tid, erfarenheter och kontaktnät som är viktiga delar till att Göteborg kan bli en bättre stad för alla att åldras i. Alla äldre ska kunna känna sig respekterade och ha möjligheter att bidra och delta i samhället oavsett erfarenheter, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Social delaktighet och inkludering är ett av handlingsplanens tre prioriterade fokusområdena för seniorer.

De utvalda aktiviteterna:

Aktivitet 3.1: Aktivitetskompis

Varför: Många seniorer uttrycker ett behov av att de gärna vill gå på aktiviteter men det kan vara svårt att hitta någon att gå med. En del upplever också otrygghet att gå på aktiviteter som sker kvällstid. Aktivitetskompis sammanför behoven att tillgängliggöra aktiviteter, kultur och öka möjligheten att skapa nya eller fler sociala relationer.

Vad: Ta fram koncept för Aktivitetskompis och skapa en gemensam plattform för match-making av personer som vill gå på aktiviteter.

Samverkan: Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ansvarar att ta fram gemensam modell och plattform för Aktivitetskompis i samverkan med kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, idrott- och föreningsnämnden samt nämnden för intraservice. Seniorer ska vara delaktiga i utvecklingen av tjänsten. De lokala erfarenheterna i att arbeta med volontärverksamhet, frivilliginsatser och motverka ensamhet ska säkerställas i framtagandet av plattform samt för drift vid genomförande.

Kulturlivet, kulturutövare och kulturinstitutioner behöver engageras och samverkansaktörerna ska undersöka närmare hur kultur kan tillgängliggöras genom plattformen. Idrott- och föreningsnämnden har kontaktytor med civilsamhälle och lokala föreningar vars behov och kunskaper ska tas tillvara på. Det är önskvärt om intressepoolen går att sortera geografiskt där personer som bor i närheten av varandra kan samåka till aktiviteter. För att få en jämlik tillgång till aktiviteter behöver de samverkande aktörerna säkerställa att det sker aktiviteter i hela staden. Alla göteborgare ska kunna delta i Aktivitetskompis då deltagarna kan matchas ihop utifrån intresse. Vid implementeringen av Aktivitetskompis behöver intraservice involveras. Samverkan mellan nämnderna för drift och underhåll av tjänsten är en förutsättning.

Aktivitet	Ansvar	När
Ta fram modell och plattform för konceptet Aktivitetskompis	Huvudansvarig: äldre samt vård- och omsorgsnämnden Samverkande ansvariga: kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, idrott- och föreningsnämnden, nämnden för intraservice	Senast genomfört 2023

Aktivitet 3.2: Konzeptutveckling med berättelsetema i närområdet

Varför: Minska ålderism genom att låta olika berättelser och livshistorier med självvalda teman ta plats i en fysisk lokal. Många seniorer har nämnt att de vill ta del av andras berättelser såväl som att delge sin egen livshistoria.

Vad: Utveckla ett koncept där äldre personer får delge sin berättelse, livshistoria, personliga tankar med valfritt uttryck på caféer, restauranger, mötesplatser och i föreningslokaler i närområdet efter dagtid till blandade åldrar.

Samverkan: Nämnden för äldre samt vård- och omsorg har huvudansvaret att samverka med civilsamhället, lokalt näringsliv, seniorer och idrott- och föreningsnämnden för att tillsammans utveckla konceptet och definiera efterfrågade teman på berättelser.

Förvaltnings AB Framtiden är en väsentlig samverkande aktör för att tillgodose kunskap om platser i närområdet där många seniorer bor.

Aktivitet	Ansvar	När
Konceptutveckling med berättelsetema som bidrar till mer gemenskap och mindre ålderism i närmiljöer	Huvudansvarig: äldre samt vård- och omsorgsnämnden Samverkande ansvariga: Förvaltnings AB Framtiden, idrotts- och förenings-nämnden	Senast genomfört 2022

Aktivitet 3.3: Pratsbänken

Varför: Aktiviteten grundar sig i seniorers behov att känna delaktighet och möjlighet till mellanmänniska möten och sociala interaktioner i offentliga miljöer.

Vad: Skapa tillgängliga sittplatser med en särskild utformning som tydligt uppmanar personer att prata med varandra på utvalda platser i offentliga miljöer såsom parker, torg och knutpunkter som äldre personer tycker om att vistas på.

Samverkan: Park- och naturnämnden har huvudansvaret för aktiviteten och samverkar med äldre samt vård- och omsorgsnämnden för att ta tillvara på den lokala kännedomen om önskvärda placeringar baserad på erfarenheter från seniorer. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden är en viktig aktör för att få kunskap om hur pratsbänkarna kan marknadsföras tillsammans med seniorer, föreningar samt hur sittplatserna kan användas för att skapa generationsmöten i närmiljön.

Aktivitet	Ansvar	När
Inrätta pratsbänkar på minst tio offentliga platser med jämlik geografisk placering i staden	Huvudansvarig: park-och naturnämnden Samverkande ansvariga: trafiknämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Senast genomfört 2021

Stadsmiljö och stadsutveckling

Målbild:

Göteborgs Stad planerar och gestaltar åldersvänliga stadsmiljöer som stödjer möjligheten att åldras i närmiljöer genom dialog med seniorer och att ta tillvara på gruppens mångfacetterade behov.

Beskrivning av fokusområde:

Stadsmiljöns gestaltning och innehåll har stor betydelse för vår självständighet, livskvalitet och våra förutsättningar att kunna delta och vistas i offentliga rum och grönområden. Ett åldersvänligt stadsutvecklingsperspektiv kännetecknas av närhet, tillgänglighet och trygghet i stadsmiljöer och grönytor. Seniorer ska vara delaktiga i stadsutvecklingsprocessen så att målgruppens mångfacetterade behov beaktas i planering och gestaltning av staden. Det är viktigt att använda en normkritisk analys och säkerställa en bred representation bland seniorer gällande ålder, etnisk tillhörighet, kön, könsöverskridande identitet och uttryck, funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion eller trosuppfattning, socioekonomi och bostadsområde för att möjliggöra en grundlig behovsanalys.

Utvald aktivitet:

Aktivitet 4.1. Sociala konsekvensanalyser (SKA) ska göras i alla planeringsprocesser och inkludera ett seniorperspektiv

Varför: För att Göteborg ska kunna bli en åldersvänlig stad behöver seniorers mångfacetterade behov beaktas i stadsutvecklingsprocessen, såsom i gestaltning och innehåll av offentliga miljöer. Många seniorer uttrycker ett behov av att förstå hur de kan vara delaktiga. Seniorer spenderar en stor del av sin tid i sin absoluta närmiljö och utgör en betydelsefull kunskapskälla om hur olika närmiljöer behöver vara utformade och sammankopplade för att möjliggöra god hälsa, delaktighet, självständighet och livskvalitet genom hela livet. Med ett tydligt förhållningssätt att ta tillvara äldres resurser och säkerställa kunskaper om ett seniorperspektiv kan staden aktivt arbeta med att förändra attityder samt motverka ålderism samt åldersdiskriminering och inom stadsutvecklingsprocesser.

Vad: Sociala konsekvensanalyser (SKA) ska göras i alla planeringsprocesser och inkludera ett seniorperspektiv med behovsanalys som synliggör seniorers mångfacetterade behov.

Samverkan: Byggnadsnämnden har huvudansvaret att leda och samordna aktiviteten.

Dock har trafiknämnden, park- och naturnämnden ansvar att genomföra aktiviteten

i de stadsutvecklingsprocesser som respektive nämnd ansvarar för. Kulturnämnden har en samverkande roll att bistå i medborgardialoger, som kan exempelvis kombineras med kulturupplevelser. Samverkan kan leda till att användningen av SKA-verktyget stärks genom att inkludera ett seniorperspektiv, och i högre grad göra en mångfald av äldre personer delaktiga i planeringsprocesser samt att berörda aktörer använder

byggnadsnämndens anvisningar för medborgardeltagande i stadsutvecklingsprocesser. Samverkan med socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst möjliggör plattspecifika analyser genom att ta tillvara nämndernas lokala kunskaper.

Aktivitet	Ansvar	När
Sociala konsekvensanalyser (SKA) ska göras i alla planeringsprocesser och inkludera ett seniorperspektiv med behovsanalys som synliggör seniorers mångfacetterade behov	Huvudansvarig: byggnadsnämnden Samverkande ansvariga: trafiknämnden, park -och naturnämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, fastighetsnämnden, idrott- och föreningsnämnden, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Samhällsstöd och service

Målbild:

Göteborg Stad erbjuder tillgänglig service och tjänster som är lätta att förstå, använda och hitta fysiskt och digitalt.

Beskrivning av fokusområdet:

Hur samhällsstöd och service utformas och placeras påverkar seniorers förmåga att upprätthålla en god hälsa och klara sig själv. Samhällsstöd och service behöver vara nära, lättillgänglig och möta seniorernas mångfacetterade behov. Ett bra bemötande är grunden för åldersvänligt samhällsstöd och service. Det är viktigt att stadens tjänstepersoner har uppdaterade kunskaper om åldersrelaterade sjukdomar såsom demens, nationella minoriteters rättigheter, kulturell kompetens och använder ett normmedvetet arbetssätt i syfte att kvalitetssäkra stadens tjänster och service samt ett bra bemötande.

Utvald aktivitet:

Aktivitet 5.1: Insatser för att öka digital kompetens och delaktighet hos seniorer

Varför: Det finns ett behov av att minska seniorers digitala utanförskap.

Vad: Idag finns det flera spridda initiativ som pågår i staden, där både utbildningar och

hjälp inom digital teknik erbjuds. Men det finns inget helhetsperspektiv som säkerställer jämlik tillgång i att minska det digitala utanförskapet. För att möjliggöra digital delaktighet oavsett ålder och funktionsnedsättning behöver staden samordna och utöka insatserna för att öka den digitala delaktigheten bland äldre personer med särskilt fokus på grupper och individer som riskerar att exkluderas eller redan upplever ett digitalt utanförskap. Aktiviteten ska samordnas som en övergripande demokrati- och delaktighetsfråga för att möjliggöra ett helhetsgrepp för att minska det digitala utanförskapet hos göteborgarna.

Samverkan: Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har huvudansvaret att driva aktiviteten tillsammans i samverkan med kulturnämnden och nämnden för demokrati och medborgarservice. De samverkande nämnderna behöver initiera och driva gemensam kartläggning av de pågående satsningarna som finns i staden. Därtill ska nämnderna analysera hur det digitala utanförskapet ser ut bland seniorer, andra riskgrupper och individer. Genom att ta tillvara på nämndernas personella resurser och fysiska tillgångar exempelvis bibliotek och medborgarkontoren kan målgruppsriktade och behovsbaserade insatser genomföras i hela Göteborg. I de kompetenshöjande insatserna ska seniorers egna kunskaper tas tillvara genom att uppmana och skapa förutsättningar för att seniorer ska kunna utbilda andra seniorer.

Aktivitet	Ansvar	När
Kompetenshöjande insatser för att minska det digitala utanförskapet hos seniorer med särskilt fokus på grupper som riskerar att exkluderas	Huvudansvarig: nämnden för äldre samt vård- och omsorg Samverkande ansvariga: kulturnämnden och nämnden för demokrati och medborgarservice	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Information och kommunikation

Målbild:

Göteborgs Stad erbjuder tillgänglig information och kommunikation som är relevant, lättförståelig och ökar möjligheterna att kunna hålla sig uppdaterad, ta del av service och vara aktiv i samhället hela livet.

Beskrivning av fokusområde:

Hur staden kommunicerar och informerar är av stor vikt för att seniorer ska kunna ta del av stadens tjänster, hålla sig uppdaterade och vara självständiga. Brister i tillgängligheten kan ge upphov till att individer blir socialt exkluderade, inte nås av allmänviktig information och försvårar det demokratiska deltagandet. Fokusområdet belyser seniorers behov av att förstå var de kan hitta information om stadens tjänster men också upplevelsen att det är lätt att kommunicera med staden. Staden har en nyckelroll i att alla invånare ska kunna nås och ta del av pålitlig och relevant information. Det är av betydelse att kunskapen om målgruppens mångfacetterade språkbehov och rättigheter

såsom information på nationella minoriteters språk och tillgång till muntlig information. Staden behöver arbeta normmedvetet med bildspråk för att inte cementera vem som är en äldre person. Seniorer själva är en viktig kunskapskälla i att utveckla tillgänglig kommunikation och att sprida information inom sina sociala nätverk.

Utvald aktivitet:

Aktivitet 6.1: Öka stadens förståelse för äldres behov och vanor att ta till sig information och kommunikation

Varför: Göteborgs Stad når inte fram med sin information och kommunikation fullt ut till gruppen äldre. Det finns stora skillnader i hur seniorer tar till sig information, vilka kommunikationskanaler som den heterogena gruppen använder och förmågan att förstå var information finns.

Vad: Stärka och systematisera stadens pågående arbete att undersöka hur information till äldre personer bäst når fram och i vilka kanaler äldre personer föredrar att kommunicera. Ett särskilt fokus på att öka stadens medarbetares kunskaper om personer som är i riskzonen att exkluderas på grund av otillgänglig information eller att information inte upplevs relevant.

Samverkan: Nämnden för demokrati och medborgarservice har ansvaret att driva utvecklingsarbetet i samverkan med äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst involveras för att utforma informationen och kommunikationen utifrån lokala förutsättningar och behov. En ökad och tydlig samverkan kan samtidigt medföra ökade kunskaper hos medarbetare i staden beroende på hur bred samverkan är i genomförandet av undersökningarna. Spridning av resultatet ska ske internt och externt och ansvaras av deltagande nämnder i aktiviteten.

Aktivitet	Ansvar	När
Systematisera i att genomföra regelbundna undersökningar av äldres kommunikationsvanor och sprida resultatet	Huvudansvarig: nämnden för demokrati och medborgarservice Samverkande ansvariga: äldre samt vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid

Bilaga 1

Förklaring av begrepp

AFCC

AFCC är den internationella förkortningen för Age-friendly Cities and Communities. Det vill säga Åldersvänliga städer och samhällen.

Framtidsutvecklare

Seniorers delaktighet är grunden för att lyckas skapa åldersvänliga miljöer. För att säkerställa delaktighet genom hela arbetsprocessen med Åldersvänliga Göteborg skapades ett särskilt, ideellt uppdrag för seniorer som fick namnet Framtidsutvecklare. Framtidsutvecklarna är en grupp seniorer med olika bakgrund, ålder, kön, kunskaper, erfarenheter och som bor i olika delar av Göteborg. En framtidsutvecklare driver ideellt arbetet för en åldersvänlig stad. De bidrar med sina kunskaper, erfarenheter, engagemang, tid och kreativitet på olika sätt inom Åldersvänliga Göteborgs fokusområden.

Funktionsnedsättning

Socialstyrelsen beskriver att funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionsnedsättning är ett ord som används för att beskriva när en funktion anses vara nedsatt jämfört med normen.

Normmedvetenhet

Normmedvetenhet är att utifrån en normkritisk analys arbeta normmedvetet. Normkritik är ett ifrågasättande av föreställningar om vad som anses vara normalt respektive avvikande. Normkritiken används för att synliggöra exkluderande och diskriminerande strukturer. Fokus riktas mot det som uppfattas som ”normalt” istället för mot dem som bryter mot normen. Utifrån normkritisk analys går det att arbeta normmedvetet.

Senior/äldre/äldre person

I handlingsplanen används senior, äldre och äldre person för personer som är över 65 år.

Ålderism

Ålderism handlar om ålder som en grund för fördomar och att särskilda egenskaper kopplas till en människas ålder. Det kan leda till åldersdiskriminering och kan ge upphov till skadliga konsekvenser för äldre personers hälsa och livskvalitet. Enligt WHO är ålderism den mest accepterade av alla fördomar och bestrids sällan på samma sätt som till exempel rasism eller sexism (Officer, A. & De la Fuente-Núñez, V. 2018).

Ålderssegregation

Ålderssegregation innebär att människor segregeras på grund av ålder. Ålderssegregation kan leda till att olika generationer får en mindre förståelse för varandra på grund av att de inte möts i vardagen – varken fysiskt, socialt och digitalt. Det kan i sin tur leda till ökat främlingskap och otrygghet.

Åldersvänlig stad

Åldersvänlig stad är ett begrepp som innebär att en stad arbetar för och har inkluderande och tillgängliga sociala och fysiska miljöer som främjar hälsa, delaktighet, trygghet med livskvalitet genom hela livet.

WHO

WHO (World Health Organization) är den internationella förkortningen för Världshälsoorganisationen.

Bilaga 2.

Relaterade styrande dokument

Bilagans tabell visar ett urval av befintliga planerade och reglerande styrande dokument inom flera områden som har koppling till handlingsplanen.

Styrande dokument	Beslutad av	Koppling till Åldersvänliga Göteborg
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2021 – 2026	KF, 2020-11-12	Omfattar särskilt målområdena och rättigheterna till demokratiskt deltagande, omsorg, hälsa, personlig trygghet, arbete, bostad, kultur och fritid.
Göteborgs Stads program för en jämlik stad, 2018 – 2026	KF, 2018-01-18	Omfattar långsiktiga satsningar för att minska skillnader i livsvillkor i staden. Koppling finns att äldre har behov av hållbar och jämlika livsmiljöer och förutsättningar för delaktighet, tillit och inflytande.
Göteborgs Stads plan för jämställdhet, 2019 – 2023	KF, 2019-01-31	Kopplar särskilt an till utvecklingsområde om likvärdigt inflytande inom stadsutvecklingsprocesser oavsett kön.
Göteborgs Stads plan för mänskliga rättigheter	KF, 2016 – tillsvidare	Slår fast att alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter.
Program för bostadsförsörjning, 2020 – 2026	<i>Förslag till program revideras för beslut</i>	Fastsår att Göteborgs Stad enligt lagstiftning har utöver den generella bostadsförsörjningen ett särskilt utpekat ansvar för gruppen äldre och att den generella bostadsbristen även drabbar äldre att hitta en bostad som svarar mot ens behov.
Göteborgs Stads Kulturprogram	KF 2013-11-07	Knyter an till det kulturpolitiska målet att främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av kultur samt målområde kulturplanering och samordna metoder i att exempelvis öka delaktighet i stadsutvecklingsprocesser.
Dialog och samarbete: Ett samlat program för Göteborgs Stads program för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, 2014 – 2020	KF 2014-12-11, <i>Nytt program är under revidering</i>	Knyter an särskilt till målområdena Livsvillkor, Där människor möts – samspelet mellan människor och den fysiska miljöns utformning och Lokalt engagemang med flera konkreta aktiviteter.

Trafikstrategi för en nära storstad, 2014 – 2035	TN 2014–02–06	Omfattar huvudmålen om attraktiva stadsmiljöer där människor vill bland annat bo och vistas samt mål om att skapa lättillgängligt regioncentrum där det är lätt att nå viktiga platser och funktioner oavsett färdmedel och förutsättningar.
Göteborgs Stads friluftsprogram, 2018 – 2025	KF 2018-05-17	Fastslår att värna och utveckla möjligheten till friluftsliv för alla göteborgare. Finns tydliga kopplingar till arbetet att bidra till ökad folkhälsa, integration och rikare kulturliv exempelvis med väl underhållna gång- och promenadstråk.
Cykelprogram för en nära storstad, 2015–2025	TN 2015 – 03	Omfattar särskilt attraktiva stadsmiljöer och ett rikt stadsliv där gående och cyklister ges förtur och skapa balans i mötet mellan fotgängare och cyklister.
Grönstrategi för en tät och grön stad, 2014–2035	PN 2014-02-10	Koppling till strategins sociala mål i att göra medborgarna delaktiga.
Göteborgs Stads folkhälsoprogram, 2019 – 2020	KF 2013-06-13	Konkretiserar målet att i Göteborg ska alla människor åldras med god livskvalitet med konkreta aktiviteter.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor, 2017-2021	KF, 2017-01-26	Säkerställer att personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera och övriga göteborgare har möjligheter att ta del av stadens tjänster och service.
Policy om fysisk tillgänglighet	KS, 2006-06-14	Innebär att alla nämnder och styrelser i Göteborgs stad skall arbeta aktivt för ett tillgänglighetsperspektiv exempelvis att alla ska ha en god framkomlighet i utemiljön.

Bilaga 3.

Indikatorer

Till handlingsplanen finns indikatorer på samhällsnivå som mäter effekt på målbilderna. Statistik och data till att kunna mäta indikatorerna på samhällsnivå hämtas från bland annat SCB:s medborgarundersökning och Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på lika villkor samt befintliga data som finns inom stadens verksamheter. Tabellen nedanför visar handlingsplanens indikatorer uppdelat på fokusområde och vilken källa som används för respektive indikator.

För att möjliggöra en jämställdhets- och jämlikhetsanalys ska statistik i uppföljning vara uppdelat på kön och primärområde i den mån det går. Även andra kategorier kan vara relevanta beroende på vilken målbild fokusområdet har.

Fokusområde: Mobilitet	Källa
<u>SCB:s medborgarundersökning:</u> Andel seniorer som tror eller tycker att trafiksäkerheten på gång- och cykelvägar i Göteborgs Stad är bra	Underlag hämtas från SCB.
<u>SCB:s medborgarundersökning:</u> Andel seniorer som tror eller tycker att Göteborgs Stad har bra snöröjning av gång- och cykelvägar	Underlag hämtas från SCB.
Antal fallolyckor bland seniorer i Göteborgs Stad uppdelat på kön och primärområde	Intern befintlig statistik.
Andel hållplatser anpassade för personer med funktionsnedsättning	Underlag hämtas från Västtrafik.
Fokusområde: Bostäder	Källa
Andel trygghetsbostäder i bostadsbeståndet	Intern befintlig statistik.
Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	Intern befintlig statistik.
<u>SCB:s medborgarundersökning:</u> Andel seniorer som anser att det finns bra möjligheter att hitta bra boende	Underlag hämtas från SCB.
<u>Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på lika villkor:</u> Andel invånare 65–84 år med avsaknad av tillit till andra	Underlag hämtas från VGR.
Fokusområde: Social delaktighet och inkludering	Källa
<u>Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på lika villkor:</u> Andel seniorer som uppger att de har känt att de har varit till nytta under de senaste två veckorna	Underlag hämtas från VGR.
Fokusområde: Stadsmiljö och stadsutveckling	Källa
Andel personer över 65 i Göteborg som har närmaste grönområde inom 300 meter	Intern befintlig statistik.
Fokusområde: Samhällsstöd och service	Källa
<u>SCB:s medborgarundersökning:</u> Andel seniorer som är nöjda med hur de blir bemötta när de har kontakt med tjänstemän eller annan personal i Göteborgs Stad	Underlag hämtas från SCB.

Fokusområde: Information och kommunikation	Källa
<u>SCB:s medborgarundersökning:</u> Andel seniorer som är nöjda med tydligheten i Göteborgs Stads information	Underlag hämtas från SCB.
<u>SCB:s medborgarundersökning:</u> Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Göteborgs Stad och dess verksamheter	Underlag hämtas från SCB.

Referenser

Officer, A., & De la Fuente-Núñez, V. (2018) A global campaign to combat ageism. Bull WHO 2018; 96:299–300. Hämtat från <https://www.who.int/bulletin/volumes/96/4/17-202424.pdf> den 23 april 2019

WHO (2017) Age-friendly environments in Europe: A handbook of domains for policy action. Åtkomst: http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0011/359543/AFEE-handbook.PDF